

Táto aktivita je podporená v rámci programu Európskej únie „Rights, Equality and Citizenship Programme 2014-2020.

Zápis z pracovného stretnutia TPS Vzdelávanie

Dátum: 05.08.2020; miesto: ÚSVRK, Vajnorská 25, Bratislava

Prítomní: podľa prezenčnej listiny

Zapísal: Barbora Vaněk

Program:

1. Predstavenie procesu tvorby Stratégie SR pre Integráciu Rómov po roku 2020
 - Je jednou z tematických základných podmienok: Sociálnejšia Európa vďaka vykonávaniu Európskeho piliera sociálnych práv → Podpora sociálno-ekonomickej integrácie štátnych príslušníkov tretích krajín a marginalizovaných komunit, ako sú napríklad Rómovia - **Národná stratégia pre integráciu Rómov**
 - Vyhodnocovanie tematických podmienok sa bude konať počas celej doby budúceho programového obdobia (2023 – 2030)
 - Stratégia do roku 2030 – rámcový dokument na úrovni – **tvorba globálnych cieľov, formulácia čiastkových cieľov s indikátormi a popisom východiskovej situácie**
 - 5 oblastí – **vzdelávanie**, zdravie, bývanie, zamestnanosť a nediskriminácia
 - Vyhotovenie dokumentu do októbra 2020, schvaľovací proces IPK, MPK a do konca roka predloženie na schválenie vládou SR

2. Predstavenie jednotlivých formulovaných globálnych a čiastkových cieľov a diskusia

Cieľ 1 REALIZOVAŤ A ROZŠIROVAŤ PODPORNÉ EDUKAČNÉ PROGRAMY ZA ÚČELOM ZLEPŠOVANIA VÝSLEDKOV ŽIAKOV

CIEĽ 2 ZEFEKTÍVNIŤ DOCHÁDZKU DETÍ A ŽIAKOV Z MRK ZA ÚČELOM ZLEPŠOVANIA ICH VÝSLEDKOV VO VZDELÁVANÍ

CIEĽ 3 ZVYŠOVAŤ POČTY ODBORNÝCH KAPACÍT A POMOCNÝCH PROFESIÍ PRI EDUKÁCII DETÍ A ŽIAKOV Z MRK

CIEĽ 4 ZVYŠOVAŤ KVALITU PRÁCE PEDAGOGICKÝCH, ODBORNÝCH A POMOCNÝCH PROFESIÍ PRI EDUKÁCII DETÍ A ŽIAKOV Z MRK

CIEĽ 5 ZABEZPEČIŤ DOSTATOK KAPACÍT MŠ A ZŠ A SKVALITNIŤ MATERIÁLNE VYBAVENIE ŠKÔL A ŠKOLSKÝCH ZARIADENÍ S PRÍTOMNOSŤOU DETÍ A ŽIAKOV Z MRK

CIEĽ 6 ZVÝŠIŤ ROVNÝ PRÍSTUP DETÍ A ŽIAKOV Z MRK KU KVALITNÉMU VZDELÁVANIU

CIEĽ 7 ZVÝŠIŤ INKLUZÍVNOSŤ ŠKÔL A ŠKOLSKÝCH ZARIADENÍ S DÔRAZOM NA INDIVIDUALIZÁCIU EDUKAČNÉHO PROCESU DETÍ A ŽIAKOV Z MRK

Pripomienky v diskusii:

CIEĽ 1: REALIZOVAŤ A ROZŠIROVAŤ PODPORNÉ EDUKAČNÉ PROGRAMY ZA ÚČELOM ZLEPŠOVANIA VÝSLEDKOV ŽIAKOV Z MRK

Stratégia inkluzívneho vzdelávania a raná intervencia- vytvorenie jednotného prístupu a nadrezortnej dohody medzi zainteresovanými ministerstvami a orgánmi

Výskum – zámer - generalizácia vs. individualizácia

- Opakovaný zber dát vs. screening
- Široké reprezentatívne dáta vs. prakticky využiteľné dáta
- Prekonanie bariér pri prístupe k dátam

Screening

- follow up na zistenia, inak zbytočný, screening iba u detí z MRK vytvára nebezpečný precedens, ak, uvažovať o všetkých deťoch, nielen MRK
- povinný screening sa vykonáva cez pediatrov, vyplňa rodič – málo efektívne, pretože rodič nerozumie
- zamerať sa skôr na stimulačné programy

Testovanie školskej pripravenosti

- v 5. roku života, odpozorovanie nedostatkov a následný rozvoj v týchto oblastiach
- v tomto veku je rozvoj detí veľmi individuálny, testovanie nemusí byť efektívne, zamerať sa skôr na depistáže a stimulačné programy

Posilnenie kapacity odborných a terénnych odborných pracovníkov- prenesenie zodpovednosti na odborných pracovníkov na školách

CVI (Centrá včasnej intervencie)- nevýhoda – potreba vysokej kvalifikácie zamestnancov, čo má za následok ich nedostatok

Riešenie – nekvalifikovaní pracovníci (paraprofesionáli) priamo z prostredia, odborníci povolání iba v určitých prípadoch => zvýšenie efektivity, inklúzia dotknutých komunit v procese

Terénne programy – kombinácia kvalifikovaných a nekvalifikovaných pracovníkov + zvýšenie kapacít

CIEĽ 2: ZEFEKTÍVNIŤ DOCHÁDZKU DETÍ A ŽIAKOV Z MRK ZA ÚČELOM ZLEPŠOVANIA ICH VÝSLEDKOV VO VZDELÁVANÍ

Nebezpečenstvo zameriavania sa IBA na Rómov (zaškolenosť detí z MRK od 3 rokov)

Stratégia by mala určovať, v ktorých oblastiach sa zameriavať len na MRK a kde všeobecne (MRK, Rómske komunity vs. sociálne znevýhodnené skupiny)

Nárokovateľnosť vs. povinnosť

Podpora alternatívnych výchovných a edukačných aktivít (napr. Omamy)

CIEĽ 3: ZVYŠOVAŤ POČTY ODBORNÝCH KAPACÍT A POMOCNÝCH PROFESIÍ PRI EDUKÁCIÍ DETÍ A ŽIAKOV Z MRK

Vzdelávacie cykly namiesto ročníkov- 1. cyklus- 1.-3. ročník

2. cyklus- 4.-5. ročník

3. cyklus- 6.-9. ročník

- úvažovať nad zmenou kurukula, zaviesť základné minimálne štandardy, ktoré umožňujú individualizáciu učenia a podporu dieťaťa v tom, v čom je dobré, zároveň vyhnúť sa opakovaniu ročníka, drop-out

Druhošancové vzdelávanie – kvalita a informovanosť o možnosti dokončenia ZŠ

Zameranie sa na rodičov – mobilizácia, rozvoj kompetencií, kombinácia vzdelávania rodič + dieťa

Univerzálnosť vs. individualita – zmiešaný kolektív, práca s učiteľmi na progresívnejších metódach

Zníženie kvalifikácie pomocných vychovávateľov – zvýšenie počtu, zamestnávanie ľudí z komunit

Materinský jazyk – rómsky asistent, zber dát o jazyku, brať do úvahy nárečia => asistent priamo z komunity, ktorý ovláda dané nárečie/jazyk; jazyky z hľadiska legislatívy vieme zapracovať len uznané jazyky národnostných menšín (rómsky – nie nárečia, maďarský, rusínsky a i.)

Problém definície z legislatívneho hľadiska pri príprave jednotnej legislatívy pre deti, pre ktoré nie je slovenčina materinským jazykom

Pri výučbe detí, ktoré žijú na Slovensku, no Slovenčina nie je ich materinský jazyk, sa používajú iné metódy a formy výučby, no obsah je rovnaký. Pre deti, ktoré prichádzajú zo zahraničia je potrebný aj iný obsah.

Stredné školstvo – elokované pracoviská zvyšujú/predlžujú dochádzku, no kvalita je otázna

Nízka informovanosť v komunitách

Vysoký drop out rate v 16. roku života, väčšinou v 1. ročníku SŠ

Zautomatizovanie druhošancového vzdelávania

Nenechávať prepádlikov na ZŠ, zarátať im roky na SŠ k ukončeniu ZŠ

Nie len kompenzácia, ale aj prevencia

Zaviesť minimálne štandardy, celoplošne (príklad UK)- prvý stupeň voľný a neskôr si dieťa vyberie, ktorým smerom sa chce uberať- špecializácia => Hrozba úpadku morálky učiteľov

Rodinný výchovný systém – prístupnenie ŠKD – fyzická dostupnosť, finančná pomoc

Zabezpečenie stravy pre deti od 0-3

MRK- odstránenie poplatkov za ŠKD, umelecké školy atď., získanie financií z nových zdrojov-

Štátny podporný systém – rozšírenie príspevkov od štátu

Kritériá na pridelovanie príspevkov na pomocných pracovníkov + štátna podpora

Univerzity a SŠ – vzdelávanie pedagogických pracovníkov

Podpora mikroregionálneho systému – centralizácia lokálnych organizácií

Obnova krajských školských úradov – zjednotenie finančných tokov pod Ministerstvo školstva a odobranie kompetencií Ministerstvu vnútra

CIEĽ 4: ZVYŠOVAŤ KVALITU PRÁCE PEDAGOGICKÝCH, ODBORNÝCH A POMOCNÝCH PROFESIÍ PRI EDUKÁCIÍ DETÍ A ŽIAKOV Z MRK

Doučovanie a krúžky – zníženie kvalifikácie na výkon práce aj v ŠKD (pomocný vychovávateľ?)

Transparentné financovanie – podpora štátu pre obce s vyšším percentom etnických minorít

Definícia SZP – reevaluácia a rozšírenie definície sociálneho znevýhodnenia

Metodické usmernenie hodnotenia - Nie len sociálne znevýhodnenie, ale aj kultúrno-sociálne, výška príspevku (zavedenie základnej výšky), šírka cieľovej skupiny, modelovanie možností

Zvyšovanie kompetencií učiteľov – tvorba vzdelávacích programov, inkluzívny management, rómsky jazyk ako podporný jazyk, príprava na prostredie, informovanosť o generačnej chudobe, zatraktívnenie učiteľstva, obnovenie funkčnosti MPC na ich primárne funkcie, cvičné školy – príprava budúcich pedagógov, dlhodobé projekty školení na princípe NGOs (multiplikácia, vychovávať kvalitných učiteľov – špecialistov)

Motivácia vysokých škôl – dotačná schéma na vytváranie programov prepojenia praxe a teórie, príprava na prácu s deťmi zo SZP/MRK

Odborní pracovníci – mzda, nie z príspevku na SZP

CIEĽ 5: ZABEZPEČIŤ DOSTATOK KAPACÍT MŠ A ZŠ A SKVALITNIŤ MATERIÁLNE VYBAVENIE ŠKÔL A ŠKOLSKÝCH ZARIADENÍ S PRÍTOMNOSŤOU DETÍ A ŽIAKOV Z MRK

Špeciálne učebné materiály

CIEĽ 6 ZVÝŠIŤ ROVNÝ PRÍSTUP DETÍ A ŽIAKOV Z MRK KU KVALITNÉMU VZDELÁVANIU

Rovný prístup – eliminácia segregácie a pripojenie ku hlavnému prúdu, zadefinovanie segregácie, metodika desegregácie – **Predchádzanie a identifikácia**

Zrušenie testovania na ľahké mentálne postihnutie a rozšírenie záberu špeciálnych škôl - umožnenie pokračovania v štúdiu po ukončení špeciálnej školy

CIEĽ 7 ZVÝŠIŤ INKLUZÍVNOSŤ ŠKÔL A ŠKOLSKÝCH ZARIADENÍ S DÔRAZOM NA INDIVIDUALIZÁCIU EDUKAČNÉHO PROCESU DETÍ A ŽIAKOV Z MRK

- uvažovať na zastrešení tohoto prístupu, nie ako globálny cieľ sám osebe, ale prierezovo vo všetkých globálnych cieľoch

NOVÝ CIEĽ, KTORÝ NEBOL PREDISKUTOVANÝ NA STRETnutí, ale považujeme za dôležitý:

CIEĽ 8 ROZVÍJAŤ RÓMSKU NÁRODNOSTNÚ IDENTITU PROSTREDNÍCTVOM VZDELÁVANIA A KULTÚRY

Zdôvodnenie:

- opatrenia zavádzané na prekonávanie bariér v prístupe k hlavnému vzdelávaciemu prúdu a prameniace v používaní materinského jazyka – rómskeho smerujú k zlepšovaniu vzdelávacích výsledkov detí z MRK, ich lepšej pripravenosti na prechod na iné stupne vzdelávania a k integračným procesom
- rómsky jazyk ako jazyk podporný v predprimárnej alebo primárnej edukácii teda pomáha individualizácii vzdelávania, ale nerieši problém jeho ďalšieho rozvoja - pričom jazyk je jedným z najdôležitejších emancipačných nástrojov
- ak chceme podporovať inkluzívne procesy a nielen integračné, až asimilačné, je potrebné zároveň vo vzdelávaní stanoviť oblasť rozvoja rómskej identity ako etnoemancipačného procesu rómskej národnostnej menšiny, a to prostredníctvom ochrany a rozvoja rómskeho jazyka, ako aj uchovávaní, tvorby zbierok, výskumu a vzdelávania v oblasti rómskej kultúry, či v oblasti romologických štúdií

Čiastkové ciele:

8.1. Podporiť vedecké, vzdelávacie a výskumné činnosti v oblasti rómskej kultúry

8.2. Zlepšiť prístup a povedomie o rómskej kultúre prostredníctvom prezentácie a tvorby zbierkovej, výskumnej a kultúrno-výchovnej činnosti v oblasti rómskej kultúry

Táto aktivita je podporená v rámci programu Európskej únie „Rights, Equality and Citizenship Programme 2014-2020.

Zápis z pracovného stretnutia TPS ZAMESTNANOSŤ

Dátum: 12.08.2020, miesto Bratislava

Prítomní: podľa prezenčnej listiny

Zapísal: Ladislav Baláž, Adriana Školeková

Expert: (interný) Juraj Kuruc, (externý) Marcela Hajtmánková

Priebeh zasadnutia:

Účastníkom boli predstavené ciele Stratégie Slovenskej Republiky pre integráciu Rómov a časový rámec jej tvorby. V rámci diskusií bude zasadať 5 tematických pracovných skupín: Vzdelávanie, Zdravie, Bývanie, Zamestnanosť a Nediskriminácia.

Spomínané informácie predstavil Juraj Kuruc, Odbor koncepcií a analýz ÚSVRK, podrobnejšie informácie sú priložené v PPT prezentácii v prílohe.

Predmetom diskusie pracovnej skupiny bol návrh znenia globálneho cieľa definícia súvisiacich čiastkových cieľov.

Marcela Hajtmánková, externá expertka, predstavila východiskovú situáciu a najaktuálnejšie informácie týkajúce sa sociálneho začlenenia a zamestnanosti Rómov – podrobnejšie informácie sú uvedené v priloženej PPT prezentácii.

Výstupy z diskusie: **Globálny cieľ a čiastkové ciele pre D.2.2 oblasť zamestnanosti**

Pôvodné znenie zo súčasnej Stratégie	Návrh na úpravu pred zasadnutím TSP	Návrh nového znenia na základe odporúčaní členov TPS Zamestnanosť	Podnety z diskusie
Globálny cieľ: Znížiť rozdiely v zamestnanosti Rómov a väčšinouvej populácie zlepšením prepojenia odbornej prípravy a vzdelávania s trhom práce,	<i>Zaručiť dostupný trh práce, na ktorom budú príležitosti vedúce ku kvalitným pracovným miestam pre MRK.</i>	<i><u>Zabezpečiť zvýšenie zamestnanosti a podporiť dostupný trh práce, na ktorom budú príležitosti vedúce ku štandardným pracovným pomerom pre MRK.</u></i>	- návrh na zjemnenie slova „zaručiť“ napr. zabezpečiť, podporiť, vytvoriť podmienky, nahradiť

skvalitnením a rozšírením služieb zamestnanosti a zlepšením kvality a dostupnosti asistenčných služieb.			- do znenia globálneho cieľa je potrebné dostať návrh cieľovej situácie (želaný stav ktorý chceme za 10 rokov dosiahnuť) - v globálnom ciele je potrebné zadať definovať „zvýšiť zamestnanosť alebo znížiť nezamestnanosť“ - návrh: nahradiť slovo „kvalitné“ výrazom „štandardné pracovné pomery, ako má väčšinová populácia“ (výraz kvalitné nemá v našom kontexte výpovednú hodnotu) - vyvolať diskusiu na rozšírenie spektra pracovných pomerov (krátkodobé a iné formy pracovno-právnych vzťahov)
Čiastkový cieľ 1: Zlepšiť prepojenie odbornej prípravy a vzdelávania s potrebami trhu práce a zvýšiť dostupnosť programov zameraných na zlepšenie kvalifikačnej úrovne dlhodobo nezamestnaných uchádzačov o zamestnanie z MRK.	<i>Zabezpečiť pre MRK rovnaké príležitosti rozvíjať si potrebné zručnosti a získavať praktické skúsenosti, aby sa uľahčil ich prechod zo vzdelávania na trh práce.</i>	<u>Nezmenené: Zabezpečiť pre MRK rovnaké príležitosti rozvíjať si potrebné zručnosti a získavať praktické skúsenosti, aby sa uľahčil ich prechod zo vzdelávania na trh práce.</u>	Je potrebné konkrétne vyšpecifikovať indikátory tohto cieľa so zreteľom na: • ISCED 1 a 2, • stredoškolskú odbornú prípravu, • celoživotné vzdelávanie • duálne vzdelávanie so zreteľom na mladých Rómov/Rómky
Čiastkový cieľ 2: Zlepšiť účinnosť, kvalitu poskytovania a dostupnosť verejných služieb zamestnanosti a aktívnych opatrení trhu práce (AOTP) pre MRK.	<i>Zlepšiť účinnosť, kvalitu poskytovania a dostupnosť verejných služieb zamestnanosti a aktívnych opatrení trhu práce (AOTP) pre MRK.</i>	Zvýšiť účinnosť, kvalitu poskytovania a rozšíriť dostupnosť verejných a neverejných služieb zamestnanosti a aktívnych opatrení trhu práce (AOTP) pre MRK.	Je potrebné konkrétne vyšpecifikovať indikátory tohto cieľa so zreteľom na: • Plánované indikátory v rámci nového programového obdobia • posilňovanie kompetencií, podpora rozvoja a kvality neverejných poskytovateľov,

Čiastkový cieľ 3: Vytvárať podmienky pre zamestnávanie MRK.	<i>Vytvárať podmienky pre zamestnávanie MRK prostredníctvom opatrení sociálnej ekonomiky a kvalitné pracovné miesta, ktoré zaručia spravodlivé pracovné podmienky, pracovné práva a právo na životné minimum pre MRK.</i>	<u>Vytvárať podmienky pre zamestnávanie MRK prostredníctvom opatrení sociálnej ekonomiky a iných zamestnávateľov, aby boli zamestnanci úspešní.</u>	Je potrebné konkrétne vyšpecifikovať indikátory tohto cieľa so zreteľom na: • aby sa zaviedli do praxe očakávané opatrenia ako investičná pomoc, sociálne verejné obstarávanie • sociálne podniky ako nástroj nediskriminácie zamestnania MRK • podpora/mentoring a vytvorenie infraštruktúry pre MRK (verejná doprava zodpovedné samosprávy • návrh garancie (určité percento) zastúpenia Rómov ako zamestnancov vo verejnom sektore • podporiť implementáciu absolventskej praxe • podpora podnikania: neexistujú žiadne špecifické programy na podporu podnikania Rómov
Čiastkový cieľ 4: Zlepšiť kvalitu a dostupnosť sociálnych a asistenčných služieb, ktoré sú adresne poskytované MRK a majú dopad na zamestnateľnosť a zamestnanosť MRK.	<i>Zlepšiť kvalitu a dostupnosť sociálnych a asistenčných služieb, ktoré sú adresne poskytované MRK a majú dopad na zamestnateľnosť a zamestnanosť MRK.</i>	<u>Zlepšiť kvalitu a dostupnosť sociálnych a asistenčných služieb, adekvátneho bývania a vhodného životného prostredia, ktoré sú adresne poskytované MRK a majú dopad na zamestnateľnosť a zamestnanosť MRK.</u>	<i>Návrhy na oblasti, ktoré je potrebné brať na zreteľ, keď sa budú definovať indikátory...</i>

Záver:

Podľa dohody všetkých účastníkov TSP je žiadúce konkrétnejšie vyšpecifikovať znenia navrhovaných cieľov a zaslať podnet na znenie špecifických indikátorov jednotlivých čiastkových cieľov.

Ďalšie stretnutie sa bude konať **9. septembra 2020 o 10,00 v priestoroch Strediska pre ľudské práva**. Pozvánka bude zaslaná členom TPS „Zamestnanosť“ p. Kurucom z ÚSVRK.

Očakávame komentáre/návrhy na zmenu znenia cieľov a znenia špecifických indikátorov, alebo iné pripomienky do 6. septembra 2020.

Prílohy:

1. PPT prezentácia predstavenia cieľov Stratégie a časový rámec revízie novej Stratégie
2. Východiskové súčasné informácie s ohľadom na sociálne začlenenie a zamestnanosť Rómov
3. Pôvodné znenie kapitoly „Zamestnanosť“ zo súčasnej platnej Stratégie
4. Zoznam účastníkov TPS Zamestnanosť

Táto aktivita je podporená v rámci programu Európskej únie „Rights, Equality and Citizenship Programme 2014-2020.

Zápis z pracovného stretnutia TPS ZDRAVIE

Dátum: 8.09.2020; miesto: SNSLP, Laurinská 18 Bratislava

Prítomní: podľa prezenčnej listiny

Zapísal: Mária Kollárová

Úvod:

Prítomní:

Priložená prezenčná listina

Priebeh stretnutia:

J. Kuruc, riaditeľ odboru koncepcií a analýz (OKA) privítal členky a členov Tematickej pracovnej skupiny (ďalej TPS) k príprave Stratégie pre integráciu Rómov po roku 2020 (ďalej stratégia).

T. Szalay (expert Zdravia) po úvodnom slove prezentoval doterajšie a navrhované ciele danej stratégie, návrhy a taktiež pripomienky a doplňujúce návrhy členov a členiek TPS. Oboznámil prítomných s Globálnym cieľom stratégie, ktorý bol zameraný na zníženie rozdielov v zdravotnom stave medzi rómskou populáciou a ostatnou populáciou. Nové navrhované znenie bolo zlepšiť zdravotný stav rómskeho obyvateľstva podporovaním prevencie chorôb a odstraňovaním bariér dostupnosti zdravotnej starostlivosti.

A. Belák (SAV) poznamenal, že stratégia zlepšenia stavu celej populácie má iný charakter a preto by uprednostnil stratégiu zameranú na danú subpopuláciu, aby sa úroveň zdravia dostala na populačný priemer a tým odstránila existujúce rozdiely. Preto uprednostnil formuláciu odstránenie nerovnosti v zdravotnom stave medzi obyvateľmi rómskeho pôvodu a ostatnými obyvateľmi.

B. Vavrová (MPSVaR) položila otázku terminológie a doplnila, že otázka použitej terminológie na označenie obyvateľov rómskeho pôvodu je v štádiu diskusie, ale momentálny úzus je marginalizovaná rómska komunita (ďalej MRK), ale tento termín sa týka ešte užšej skupiny v rámci rómskej populácie.

J. Kuruc (OKA) oboznámil prítomných, že otázka terminológie v celej stratégii bude jednotná a v závere stratégie bude terminologický slovník.

T. Szalay uviedol prvý čiastkový cieľ, ktorý sa týka rozšírenia poznatkov o zdravotnom stave MRK, zatiaľ, čo A. Belák navrhoval zabezpečenie priebežných praktických informácií o súčasnom stave nerovnosti. Príčom zdôraznil nutnosť dať na to, aby bolo možné urobiť ďalšie kroky.

A. Belák súhlasil s potrebou monitorovania zmien, čoho sa tiež dožadujú medzinárodné inštitúcie. Taktiež poznamenal, že už existuje metodika, ktorú dobrovoľne urobilo niekoľko ľudí, ak by bola politická vôľa je potrebné ju dokončiť za cca 10 000 eur v priebehu pol roka. Oboznámil prítomných, že

máme dáta z terénu, za obce, za poskytovateľov a na tom základe sa da urobiť priemer a postupne v čase sledovať aký je výsledok. Dodával však, že v súčasnosti existujú dáta o niektorých konkrétnych ochoreniach alebo dĺžke dožitia.

I. Pramuk (AZZZ) poznamenal, že nemáme zadefinované, aké sú rozdiely medzi MRK a väčšinovou populáciou, máme len nepriame dôkazy – indície o existujúcich rozdieloch.

T. Szalay prezentoval druhý čiastkový cieľ, ktorý bol doteraz zameraný na prístup k pitnej vode. Ozvali sa ale viacerí prítomní, ktorí boli proti zahrnutiu tohto cieľa do oblasti zdravia.

A. Belák navrhoval uviesť formuláciu zabezpečenia štandardných materiálnym podmienkam vo vzťahu k verejnému zdraviu k MRK. Uviedol, že viaceré nedostatky prispievajú k existujúcim nerovnostiam. Taktiež dodal, že v rámci daného cieľa je potrebná obsirnejšia formulácia, aby zahŕňala mimo iného aj prístup na pozemok, odvádzanie odpadovej vody a iné materiálne podmienky, ktoré sú momentálne nezabezpečené.

A. Gaálová (MŽP) poznamenala, že problém so zabezpečením prístupu k pitnej vode a kanalizácii majú viaceré menšie obce, preto by bolo potrebné riešiť tento problém celoplošne. Pričom vzdialenosť od zdroja pitnej vody, ako aj vysporiadanie pozemkov prispievajú k zvýšeniu potrebných finančných nákladov. Nositeľom úlohy by mala byť obec.

T. Szalay prezentoval tretí čiastkový cieľ, ktorý bol doteraz zameraný na zabezpečenie kontinuity prevencie. Navrhovaná bola formulácia prevencia ochorení a podpora zdravotného štýlu pomocou zvyšovania zdravotnej gramotnosti. Návrh od A. Beláka bol zabezpečenie podpory zdravého životného štýlu v MRK.

A. Belák zdôvodnil návrh tretieho cieľa a tým, že je zadefinované čo je zlý životný štýl, a navrhol nedávať do cieľa spôsob - cestu ako to chceme urobiť.

T. Szalay uviedol štvrtý čiastkový cieľ ako zabezpečiť dostupnosť a podporu personálu pri špecifických potrebách MRK. Navrhovaná formulácia uvádzala podporu miestnej a finančnej dostupnosti zdravotnej starostlivosti. Návrh A. Beláka sa zameriaval na zabezpečenie rovného prístupu k štandardným službám zdravotnej starostlivosti, pričom štandardné služby by mali byť zadefinované.

T. Szalay prezentoval piaty čiastkový cieľ, v ktorom išlo o zabezpečenie psychologickéj podpory.

A. Belák doplnil, že rómska populácia prejavuje vyššiu mieru stresu, ktoré následne môžu viesť k rizikovému správaniu ako istej forme kompenzácie existujúceho stresu. Dodal, že je preto potrebné zabezpečiť konzultačné služby na komunitnej úrovni.

T. Szalay s prítomnými členmi TPS sa zhodli, že navrhovaný cieľ nedávať ako samostatný cieľ, ale ako aktivitu v rámci AP do cieľa č. 4.

T. Szalay prezentoval šiesty čiastkový cieľ, ktorý doposiaľ bol zameraný na posilnenie medzirezortnej spolupráce v oblasti zdravia MRK. Návrh A. Beláka je zameraný na mainstreamovanie špecifických potrieb MRK v rezorte zdravotníctva.

T. Hrustič (Zdravé regióny) zdôvodnila potrebu, medzirezortnej spolupráce, s tým aby sa nachádzala spoločná reč a nachádzali sa riešenia k jednotlivým problémom.

M. Kollárová taktiež zdôraznila potrebu medzirezortnej skupiny, ktorá na základe pravidelných schôdzok bola schopná sledovať plnenie a prípadné neplnenie schválenej stratégie.

K. Kafková (Asociácia zdravotných poisťovní) uviedla, že je potrebné medzirezortné riešenie daných stratégií, rovnako ako aj väčšia politická podpora, aby bolo možné dosiahnuť požadované výsledky. Zdôraznila tiež potrebu väčšej právomocí pre Úrad splnomocnenkyne vlády SR pre rómske komunity, ktorá by tiež dopomohla naplneniu stanovených stratégií. K zabezpečeniu finančnej dostupnosti zdravotnej starostlivosti pre MRK navrhla zdefinovať rozsah zdravotnej starostlivosti uhrádzanej z verejného zdravotného poistenia. Uviedla, že je žiadúce tento projekt zahrnúť aj do Národného programu obnovy, ktorý je aktuálne v príprave a bude predmetom koaličných rokovaní v najbližšej dobe.

Záver:

- Všetky prezentované materiály budú zaslané po ich doplnení a úprave
- Zápis bude zaslaný na doplnenie a pripomienky
- Členovia TPS môžu priebežne zasielať svoje návrhy a pripomienky k Stratégii – oblasť zdravie.
- Členovia TPS môžu navrhnúť ďalšie osoby / organizácie na tretie stretnutie tematickej pracovnej skupiny k tvorbe stratégie.
- Tretieho stretnutie tematickej pracovnej skupiny za oblasť „Zdravie“ bude buď osobne mimo región Bratislava alebo on line.
- Termín a miesto stretnutia bude dodatočne oznámený na základe vývoja epidemiologickej situácie na Slovensku.

Táto aktivita je podporená v rámci programu Európskej únie „Rights, Equality and Citizenship Programme 2014-2020.

Zápis z pracovného stretnutia TPS ZDRAVIE

Dátum: 17.08.2020; miesto: SNSLP, Laurinská 18 Bratislava

Prítomní: podľa prezenčnej listiny

Zapísal: Mária Kollárová

Úvod:

Prítomní:

Priložená prezenčná listina

Priebeh stretnutia:

J. Kuruc, riaditeľ odboru koncepcií a analýz (OKA) privítal členky a členov Tematickej pracovnej skupiny (ďalej TPS) k príprave Stratégie pre integráciu Rómov po roku 2020 (ďalej stratégia). Oboznámil prítomných, že do konca roka 2020 sa bude pripravovať stratégia a budúci rok Akčné plány aj s finančnou alokáciou, opatreniami, aktivitami a zodpovednými subjektami za jednotlivé aktivity. Po úvodnom slove J. Kuruc odprezentoval pripravenú prezentáciu.

T. Szalay (expert Zdravia) v krátkosti prezentoval výskum pána Beláka „Úrovně podmienok pre zdravie a zdravotné potreby vo vylúčených rómskych osídleniach na Slovensku“. Následne odprezentoval Globálny cieľ a Čiastkové ciele Stratégie pre integráciu Rómov po roku 2020 v porovnaní so Stratégiou pre integráciu Rómov do roku 2020. Svoju pozornosť venoval vysvetleniu navrhnutých Čiastkových cieľov, s tým že bude priestor pre členov a členky TPS na doplnenie cieľov.

J. Šuvada (MZ SR) reagoval, že je potrebné vyvinúť tlak na vládu, aby sa jednotlivé schválené stratégie brali vážne, aby štát prevzal viac zodpovednosti za zlú sociálnu a zdravotnú situáciu Rómov.

I. Lipovská (ENVIROFOND) oboznámila prítomných, že ENVIROFOND by sa rád zapojil do riešenia problému s pitnou vodou, ale ENVIROFOND je výkonný orgán a niektoré problémy v súvislosti s pitnou vodou musia riešiť obce.

I. Pipišková (ZMOS) reagovala, že veľa problémov z minulosti sa už vyriešilo a je potrebné ísť ďalej a hľadať vhodné riešenia a presadzovať, aby sa strategické dokumenty dostávali na najnižšiu úroveň riadenia. Kanceláriu ZMOS sa zapojí do procesu stratégie.

T. Hrustič (Zdravé regióny) doplnila, že je potrebný prístup k pitnej vode, aj v súvislosti s Pandémiou je to základná ľudská potreba. Tiež informovala o projekte asistentov osvetly zdravia v nemocniciach, s tým že asistenti sú vnímaní ako prínos pre nemocnice.

J. Šuvada (MZ SR) reagoval, že problém so stratégiami je orientovaný aj v tom, či zostane len na akademickej pôde alebo sa budú hľadať nové riešenia problémov. WHO prináša veľa riešení napr. Behaviorálna ekonomika alebo verejný zdravotník, ktorý však na Slovensku nefunguje a tiež multikultúrne vzdelávanie nie je zavedené v osnovách vysokých škôl.

A. Belák (SAV) reagoval, veľa problémov zlého zdravotného stavu, aké sú jeho príčiny je už pomenovaných (checklist WHO). Doplnil, že je tiež problém s diskrimináciou v nemocniciach pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti zo strany personálu. Je potrebné, aby sa viac zdravotníckeho personálu v rámci verejného zdravia venovala a pracovala s Rómami, aby sa práca nenechávala len na asistentov osvetly zdravia v nemocniciach.

J. Kuruc (OKA) stretnutie TPS ukončil s vyslovením nádeje, že smerovanie prípravy stratégie bude optimistické, bude časový priestor na vyjadrenie a odoslanie pripomienok k pripraveným cieľom. Ďalšie stretnutie TPS sa uskutoční dňa 8. septembra 2020 o 10.00 hod. v priestoroch Slovenského strediska pre ľudské práva.

Záver:

- Všetky prezentované materiály budú zaslané po ich doplnení a úprave
- Zápis bude zaslaný na doplnenie a pripomienky
- Členovia TPS môžu priebežne zasielať svoje návrhy k Stratégii – oblasť zdravie.
- Členovia TPS môžu prípadne navrhnúť aj ďalšie osoby / organizácie na konzultácie.
- Predpoklad dvoch ďalších stretnutí v tomto formáte. Jedno v BA, druhé pravdepodobne v KE.
- Termín najbližšieho stretnutia bude 8.septembra 2020. Členovia TPS Zdravie budú môcť pripomienkovať a na ďalšom stretnutí sa bude spoločne o predložených návrhoch diskutovať.

Táto aktivita je podporená v rámci programu Európskej únie „Rights, Equality and Citizenship Programme 2014-2020.

Zápis z pracovného stretnutia TPS Bývanie

Dátum: 13.08.2020; miesto: SNSLP, Laurinská 18 Bratislava

Prítomní: podľa prezenčnej listiny

Zapísal: Marek Šafár

Úvod:

Stretnutie otvoril Juraj Kuruc, riaditeľ odboru koncepcií a analýz ÚSVRK, ktorý zároveň prezentoval základné ciele Stratégie, spôsob jej tvorby a schvaľovací proces. Bola predstavená p. Slávka Mačáková, ktorá je externým expertom USVRK pre tvorbu Stratégie – oblasť bývania, ako aj koordinátor tejto oblasti a zamestnanec USVRK, Marek Šafár.

PPT prezentácia bude účastníkom stretnutia a členom TPS zaslaná emailom.

Priebeh:

p. Mačáková pokračovala v prezentácii základných cieľov tejto oblasti a diskusiou o spôsobe vzájomnej spolupráce. Prezentácia bude zaslaná emailom.

p. Mušinka prezentáciu doplnil tabuľkovým prehľadom a informáciami o odhadovaných počtoch ľudí žijúcich v osídleniach MRK. Všetky prezentované informácie budú zaslané emailom.

p. Gmíterko informoval o nedostatku dát, nakoľko by bolo potrebné konkrétne ciele jednotlivých výziev pre tie obce, ktoré to na základe dát najviac potrebujú. Ideálne by bol mať sety dát, detailne zmapované údaje na každú konkrétnu výzvu.

p. Kusá reagovala že aj na základe prezentovaných údajov je možné vyselektovať údaje o preplnenosti obydľí (existujú údaje o počte chatrčí a počte obyvateľov v nich žijúcich).

Diskusia o Atlase rómskych komunit a komplexnom prístupe:

Atlas síce obsahuje mnohé údaje súvisiace s MRK., avšak má skôr pomôcť pri plánovaní politik štátu. Nie je určený priamo na výkon štátnej správy. K tomu, aby mohli byť jednotlivé výzvy ciele na konkrétne obce, by bol vhodnejší samostatný zoznam obcí (okrem „150“). Tento zoznam by mohol byť v gescii USVRK (p. Mušinka)

p. Mačáková uviedla, že princíp komplexného prístupu by mal byť rozhodujúci, kľúčový. Na mieste je otázka, či by nebolo vhodné, aby mali obce možnosť napr. v rámci jednej žiadosti sa uchádzať o viaceré projekty z viacerých oblastí („take away“). Tieto návrhy už v minulosti boli presadzované, avšak takýto systém zlyhával (p. Kusá, p. Adam)

Cieľom tejto pracovnej skupiny je nateraz riešiť otázku bývaniam, nie komplexný prístup. Vieme však, že „postaviť bytovku“ nestačí (p. Kuruc)

p. Zeman zo svojej skúsenosti vníma, že obce často nie sú ochotné zapájať sa do projektov. Jedným z problémov je tiež spolufinancovanie.

Podobnú skúsenosť má aj p. Pilát zo Slovenskej sporiteľne, kde v rámci tzv. Sociálnej banky, ponúkajú starostom riešenia. Mnohé samosprávy to však odmietajú, nakoľko nechú riešiť sociálne prípady a prevziať na obec zodpovednosť napr. starať sa o sociálny byty a podobne.

Pre obce je často výhodnejšie ak prípadné svoje pozemky odpredá developerovi, ktorý bytovky postaví (nie však sociálne bývanie)

Komplexnému prístupu môžu napomôcť aj sociálne podniky, ktoré môžu na jednej strane zamestnať ľudí z MRK a na druhej strane môžu títo ľudia stavať (p. Fabo).

Skúsenosť z komunit je aj taká, že ak dostanú napr. bytovky zadarmo, bez pričinenie, nie je to vhodné a udržateľné. Sociálne podniky v tomto smere nie sú najvhodnejším riešením (p. Zeman)

Komplexný prístup je správny a nikto ho v zásade nespochybňuje, no problém je aj na strane kapacít štátu (vyhlásenie všetkých výziev naraz) a zároveň aj na strane samospráv (žiadateľov). Samosprávy totiž často nemajú nie len administratívne kapacity, ale ani finančné možnosti na spoluúčasť pri viacerých projektoch naraz.

p. Mušinka vidí zmysel Stratégie v tom, aby zdefinovala smer, ktorým sa má štát uberať. Pri tvorbe Stratégie je zároveň potrebné a vhodné vychádzať z už existujúcich záväzkov a dokumentov, napr. Agenda 2030 (p Ondrušová).

Bývanie ako sociálne právo – štát má vytvoriť podmienky a poskytnúť nástroje, aby sa k primeranému bývaniu mohol dostať každý. Zároveň nie je jasné, čo vyplýva z tohto záväzku pre štát. Dôležité je zamerať sa aj na problematiku tzv. núteného vysťahovania (p. Ujházyová)

Otázka o tom, čo je úlohou Stratégie – ponúknuť určitú víziu, ktorá by sa teoreticky mohla realizovať, alebo Stratégia a jej opatrenia sú fixné (p. Gmiterko). Nakoľko jednotlivé akčné plány, ktoré budú súčasťou Stratégie budú obsahovať konkrétne opatrenia, prostredníctvom ktorých sa majú dosiahnuť stanovené ciele – vrátane vyčlenenej alokovanej sumy, zodpovedného rezortu za plnenie, ako termín, Stratégia nie je iba „nezáväzná vízia“ ale má sa riadne plniť a odpočtovať (p. Reháková, p. Šafár).

Problematika neochoty obcí riešiť otázky MRK – ako jeden z nástrojov by mohla byť kombinácia bytového sociálneho podniku a integračného sociálneho podniku (p. Fabo). Môže to byť jedna z ciest. Sú starostovia a samosprávy, ktoré majú záujem to takto riešiť. Otázny je ich pomer (p. Vaňo).

Problém s akceptáciou projektov bývania zo strany majority je aj ten, že majorita často nevidí, čo im, alebo zvyšku obci takýto projekt môže priniesť. To je však súvisiaca otázka na scitlivovanie verejnej mienky... (p. Gmiterko)

Záver:

- Všetky prezentované materiály budú zaslané po ich doplnení a úprave
- Zápis bude zaslaný na doplnenie a pripomienky
- Členovia TPS môžu priebežne zasielať svoje návrhy k Stratégii – oblasť bývanie.

- Účastníci stretnutia môžu prípadne navrhnúť aj ďalšie osoby/ organizácie, ktoré navrhujú na konzultácie.
- Predpoklad dvoch ďalších stretnutí v tomto formáte. Jedno v BA, druhé pravdepodobne v KE.
- Termín najbližšieho stretnutia bude oznámený. Pred týmto stretnutím p. Mačáková zašle spracovaný návrh konkrétnych cieľov a členovia TPS ho budú môcť elektronicky pripomienkovať. Následne bude predmetom diskusie na stretnutí

Táto aktivita je podporená v rámci programu Európskej únie „Rights, Equality and Citizenship Programme 2014-2020.

Zápis z pracovného stretnutia TPS Nediskriminácia

Dátum: 21.08.2020; miesto: SNSĽP, Laurinská 18, Bratislava

Prítomní: podľa prezenčnej listiny

Zapísal: Tibor Škrabský

1. Otvorenie stretnutia

Stretnutie otvoril Juraj Kuruc z ÚSVRK, privítal všetkých prítomných a poďakoval za účasť. Po vzájomnom predstavení uviedol prezentáciu (v prílohe), ktorá sumarizuje postup pri spracovaní novej Stratégie integrácie Rómov do roku 2030, ktorá je zároveň aj podmienkou pre čerpanie prostriedkov EŠIF v ďalšom programovom období.

2. Predstavenie analytickej časti

Zuzana Havírová, predstavila analytickú časť (v prílohe) z východiskovými údajmi pre oblasť nediskriminácie a zároveň aj predbežne navrhnuté globálne, čiastkové ciele a možné opatrenia. Ako uviedla, dve hlavné výzvy spočívajú v terminológii (ako je napríklad vyjasnenie používania pojmu anticiganizmus vs. protirómsky rasizmus) alebo v nastavení takých opatrení a aktivít, ktoré budú realistické a merateľné vo svojich ukazovateľoch.

3. Diskusia k návrhu a fungovaní TPS

Zástupkyňa Verejnej ochrankyne práv (VOP) sa informovala o **povahe a zmysle práce TPS**. Pracovníci ÚSVRK reagovali, že TPS skupina slúži ako expertný panel odborníkov a zástupcov jednotlivých rezortov, ktoré majú definovať ciele a opatrenia vo všetkých 5 oblastiach Stratégie.

Zástupca MŠVVaŠ položil otázku, prečo bol **počet oblastí Stratégie zúžený na 5 vypustením oblastí „Finančná gramotnosť“ a „Verejná mienka“**. ÚSVRK vysvetlil, že v oblasti finančnej gramotnosti boli zaznamenané značné pokroky a jedinou témou ostáva vzdelávanie už oddlžených osôb a táto problematika bude pokrytá v časti vzdelávanie. Verejná mienka je úzko prepojená s nediskrimináciou a preto bude súčasťou tejto TPS.

MŠVVaŠ sa tiež zaujímalo, či je možné **navrhnuť nových členov do TPS**. Takáto možnosť je vítaná a členom TPS bol ponúknutý priestor na doplnenie subjektov, o ktorých si členovia TPS myslí, že by mali byť jej súčasťou.

Časť diskusie bola venovaná pojmu „**anticiganizmus**“, ktorý sa objavuje ako termín na európskej úrovni (antigypsyism). Slovensko má výhrady k negatívnej konotácii tohto pojmu a ako aj uviedla zástupkyňa MZVaEZ bolo toto stanovisko komunikované smerom k EK a nemeckému predsedníctvu.

Zástupkyňa odboru prevencie kriminality MV SR uviedla, že ju zaujali nedostatky, prípadne nesplnené úlohy uvedené v **Externom hodnotení Stratégie do roku 2020** a že by sme mali stavať aj na týchto informáciách. ÚSVRK prisľúbil zaslať všetkým členom TPS text externej hodnotiacej správy ako aj Monitorovacie správy Akčných plánov za roky 2018 a 2019.

Zástupca SNSĽP sa podelil s členmi TPS o ich **skúsenosti so zastupovaním Rómov a Rómok** pri prípadoch diskriminácie a tiež navrhol, aby sa **súčasťou TPS stal aj reprezentant z radov sociológov**.

Zástupca organizácie Človek v ohrození sa informoval, či budú nastavované aj **merateľné ukazovatele a indikátory** k tejto téme. ÚSVRK odpovedal, že s indikátormi sa počíta, hoci to v prípade nediskriminácie bude zložitejší proces ako pri iných oblastiach Stratégie.

Zástupca MŠVVaŠ SR navrhol, aby sa zväžilo aj **vzdelávanie volených zástupcov samospráv** v oblasti nediskriminácie v spolupráci s MV SR a ZMOS.

4. Záver a ďalšie kroky

Členovia TPS sa dohodli na týchto ďalších krokoch:

- členovia TPS sa vyjadria k predloženej analytickej správe a navrhovaným globálnym a čiastkovým cieľom do 9. 9. tak, aby komentáre a návrhy mohli byť prediskutované na ďalšom stretnutí TPS. Od členov TPS sa očakáva prípadné doplnenie oblastí, ktoré by podľa nich mali byť súčasťou správy a zároveň komentár a prípadné nové návrhy na úrovni globálnych, čiastkových cieľov a opatrení.
- v prípade nominácií ďalších subjektov do TPS, zašlú email s návrhom na nomináciu na: tibor.skrabsky@minv.sk
- ďalšie stretnutie pracovnej skupiny sa uskutoční dňa 11. 9. 2020 o 10,00 hod. Miesto bude upresnené.

Ďakujeme SNSĽP za poskytnutie priestorov na rokovanie.